

FREMTID GROR

AF DYRE MINDER

Af funktionær Theodor Andresen

Et sindelagsskifte er ikke forkasteligt, som man mange mennesker tror, blot det har en ærlig motivering, dyb rod og er af varighed. Der gives vel ikke et eneste menneske, som ikke har skiftet sindelag. Vi behøver blot at se paa vor egen aandelige udvikling fra ungdomsdage over manddomstid til senere alder. Hvem kender ikke Saulus, der blev en Paulus, hvad fortælles der ikke om Morten Luthers sjælekamp i klostercellen? Forleden fik jeg brev fra en ungdomsven, som nu i 30 aar har levet langt nede i Tyskland, og som i anledning af Sydslesvigernes omvendelse brugte ordet »renegater«, som Danmark ikke vilde have gavn af. Jeg svarede, at jeg ogsaa var »renegat«, og at jeg var stolt af det, fordi jeg i en lang aarrække har kæmpet for denne omvendelse og har alt tilrettelagt i mit inderste, i sind og i sjæl, i tankt- og følelsesverden. Der er hos mig ikke mere nogen tvivl om, at jeg som Sydslesviger tilhører Danmark, og jeg er altid rede til at indestaa for denne overbevisning.

Jeg er født i 1894 i den smukt beliggende landsby Ulsnæs ved Slien i Angel. Her var min far lærer og degn. Han stammede fra en ældgammel bondeslægt i egnen nær Lyksborg. Min mor var født i Tønder. Hendes slægt stammede fra Gallehus i Møgeltønder sogn og fra Brede sogn. Far var tyskindstillet, mor ligeledes, saafremt man dengang kunde tale om politisk indstilling hos en hustru og mor til syv børn. Moders slægt, særlig bedstemor, var dansksindet. Bedstemor, der som gammel kone boede i Flensborg og kun talte tysk daarligt, elskede sit danske fædreland og holdt meget af kong Christian IX.

Vi havde en lykkelig barndomstid før det skæbnesvangre Aar 1914. I Angel kendte vi selvfølgelig ikke noget til grænsekamp. Grænsen laa oppe ved Kongeaaen, og intet menneske tænkte paa, at den kunde rokkes. Men undertiden kom vi børn dog i forbindelse med danskheden. Flere gange om aaret besøgte vi fars hjemstavn ved Flensborg fjord, og naturligvis besøgte vi ogsaa mors slægtninge i Tønder. Her taltes der næsten udelukkende dansk, men vi børn forstod ikke dette sprog; alligevel fornam vi, at her begyndte et grænse-spørgsmaal at dukke op. Ogsaa i bedstemors hus i Riddergade i Flensborg taltes meget dansk. Mor og bedstemor talte altid sønderjydsk med hinanden.

I mit 13. aar kom jeg paa domskolen i Slesvig, den samme skole, som Johannes Ewald havde gaaet i. Men hvad vidste vi om Johannes Ewald? Vi blev opdraget i tysk aand. Hertugdømmet Slesvigs smukke og tusindaarige hovedby var dengang tysk. Intet menneske tænkte her paa danskheden. Skolens lærere var næsten alle indvandret fra sydlige egne og interesserede sig ikke for vort lands historie. Undervisningen var daarlig. Der stod en stadig kamp mellem lærere og elever, og det var ikke meget, vi lærte. Jeg mindes denne skole næsten som et tvangsinstitut. Det var prøjsiske metoder, der raadede her, og frugterne var derefter. Naar jeg oplever, hvorledes vor ungdom bliver opdraget i alle de danske skoler omkring i vort

land, maa jeg tilstaa, at disse børn har en meget lykkeligere skoletid. Min dreng, som gaar paa Duborgskolen i Flensborg, staar nu i en alder, som svarer til min, da jeg besøgte skolen i Slesvig, og han kender gudskelov intet til hine tugtemetoder. Det er et lyst og glædeligt indtryk, vi faar af ungdommens opdragelse i dag. I min fritid skete det, at jeg beskæftigede mig med fortidsminderne, som Slesvig og dens omgivelser er saa rig paa. Flere gange vandrede jeg ud til Danevirke og var en skøn efteraarsdag i 1908 sammen med flere andre drenge vidne til de første udgravninger i Hedeby. Men der var ingen lærer, som ledede os. Jeg spurgte ofte mig selv, hvorfor der hernede ved Slien byggedes en vold, som kaldtes Danevirke. Grænsen mellem Danmark og Tyskland laa dog oppe ved Kongeaen. Hvad havde Danskerne at gøre her? Efter tre aars uddannelse i Slesvig, som sluttede med en eksamen, der gav ret til »etaarsfrivillig« militærtjeneste, opstod spørgsmaalet om, hvad jeg skulde være. Jeg er mine forældre dybt taknemlig for den uddannelse, de gav mig trods alle pekuniære vanskeligheder for far, thi baade en ældre bror og en ældre søster studerede ogsaa. Det siger sig selv, at jeg ikke kunde faa en dansk uddannelse; dertil stod hele familien for meget i det tyske liv, baade materielt og aandeligt. Det besluttedes nu, at jeg skulde have videre uddannelse, og jeg kom i loraaret 1910 i overrealskolen i Flensborg. Derved blev Flensborg min anden hjemstavn. Siden den tid har jeg boet her, og der gives ud over mine paarørende intet andet i verden, som jeg elsker saa højt som denne by. Paa den nye skole fandt jeg et helt andet liv. Skolen var berømt for god opdragelse. Vi havde en række dygtige lærere. Især husker jeg professor G. med hans undervisning i tysk og historie, fordi han satte pris paa, at vi fik kendskab til vor hjemstavns historie, ganske vist paa en tysk præget maade, men han var dog ingenlunde en fanatisk Prøjsler. Desværre var det overvejende flertal af lærerne paa denne skole heller ikke hjemmehørende. Mange elever var fra Nordslesvig; en del af dem var dansksindede, men grænsepolitik stod dengang ikke særlig paa dagsordenen. Skønt jeg boede sammen med en dansksindet elev fra Haderslev amt, som blev en af mine bedste venner, holdt jeg fast ved mit tyske sindelag. Skoleaarene i Flensborg hører til mit livs skønneste aar. Det var ungdommens kræfter i fri udfoldelse, der i omgang med kammeraterne gav livet hele dets rigdom. I foraaet 1914 bestod jeg min afgangseksamen, som giver adgang til et tysk universitet. Det var meningen, at jeg vilde studere kunstvidenskab og arkitektur, men de nødvendige midler manglede. I sommeren 1914 besøgte jeg kunstindustriskolen i Flensborg. Saa brød krigen ud. I efteraaet 1914 blev jeg indrulleret som soldat og kom til militær uddannelse paa en troppeøvelsesplads i nærheden af Berlin. I februar 1915 gik det til fronten. Jeg deltog i vinterslaget i Masuren mod Russerne. Heldigvis slap jeg snart bort fra krigens grusomme oplevelser, fordi jeg fik forfrysninger i fødder og fingre. Et langt lazaretleje fulgte. Jeg mistede flere tæer og stykker af forskellige fingre. Krigen var endt for mig. I november 1915 vendte jeg hjem til Flensborg. Min ældste bror var faldet, og mine forældre sørgede meget over hans død. Jeg besluttede nu at gaa i købmandslære, som jeg gennemgik i en kornhandelsforretning i Flensborg.

I 1920 stemte Nordslesvig sig hjem til Danmark. Ogsaa i Flensborg gik bølgerne højt. Men den 14. marts var Flensborg og Sydslesvig endnu ikke vaagnet. Jeg skal ikke nægte, at ogsaa jeg dengang stod paa tysk side, men stemmeret havde jeg ikke, fordi jeg var født i 3. zone. Alligevel varede det ikke længe, før jeg fik en anden overbevisning i grænsepolitisk henseende. I afstemningstiden gennemgik jeg et kursus i dansk, vel mest for forretningslivets skyld. Men jeg opdagede for første gang det danske sprogs skønheder og dets slægtskabsforhold til vort plattyske sprog. Dette indeholdt jo saa mange ord og vendinger, som kun kunde afledes af det danske sprog. Jeg fik øjnene op og saa, at vort daglige sprog var bundfæstet i det danske. Men der kom flere oplevelser til, som knyttede mig nærmere til Danmark.

I begyndelsen af 1921 lærte jeg en ung pige at kende, som stammede fra egnen omkring Graasten. Hendes modersmaal var selvfølgelig dansk. Det varede ikke længe, før hun indbød mig til sammen med hende at besøge hendes søster, som var gift med en dansk grænsegendarm i en smukt beliggende landsby ved Flensborg Fjord. Nu skal du saa indiet dansk hjem, sagde jeg til mig selv. Det var mig ikke helt tilpas, fordi jeg frygtede, at det kunde give anledning til ubehagelige drøftelser. Vi stod jo i to forskellige lejre, og der var jo en særlig spænding i denne kamptid, da grænsen for kort tid siden var flyttet. Det blev helt anderledes end ventet. Jeg tror, det varede ikke en times tid, før jeg var ven med min nye svoger, den danske grænsegendarm, og jeg var helt optaget af disse menneskers gæstfrihed. Med tiden kom ogsaa vor grænsepolitik frem, og jeg begyndte at se retfærdigheden i den søn-derjydske sag. Ja, jeg begyndte for første gang at tvivle om, hvad man indtil nu havde lært os. Sønderjylland var paa ingen maade tysk folkegrund, det var dansk paa alle omraader. Men hvad saa med Sydslesvig? Jeg kunde ikke se, at der i nogen henseende var en væsensforskel mellem den hjemmehørende befolkning i Nord- og Sydslesvig. Ganske vist var sproget forskelligt, men det var alt, og sproget i Sydslesvig var jo ikke engang af ren tysk rod. Ja, hvad saa? Jeg vilde paa ingen Maade skilles fra Nordslesvig, og dette land var uden al tvivl dansk. Jeg kom i tvivl. Her maatte der tænkes om igen. Med denne opdagelse og dette spørgs-maal stod jeg ved begyndelsen af et sindelagsskifte, som strakte sig over en lang aarrække.

Mine svigerforældre var begge gode danske Nordslesvigere. Det er ikke mindst disse to mennesker, jeg skylder meget for min tilnærmelse til Danmark. De var hver for sig et lysende forbillede i familiær henseende, jævne mennesker, pligtro mod samfundet og i forholdet til deres store børneflokk — min kæreste havde 12 søskende, — arbejdsomme mennesker indtil deres sidste dage. Svigerfar havde en høj, rank skikkelse. Han var mere tavs end snaksom, naturelsker, dyreven, en afholdt mand og, hvad jeg mest skattede, et menneske, som tænkte over tilværelsen paa en klar, bestemt og naturlig maade. Svigermor derimod var en lille rund og snakkesalig kone, en dygtig hustru og moder, som var meget elsket af sine børn. Det er sandt, saadanne mennesker gives der overalt i verden, men her var der dog noget særpræget. Man kan

bedst forklare det med ordet: sønderjydsdansk. Naar jeg tænker paa, hvordan jeg bedst skal forklare, hvad sønder-jydsdsk væsen er, saa behøver jeg blot i tanken at kalde mine svigerforældre tilbage til livet. Hvor mange gange har min svoger og jeg ikke siddet nede ved Flensborg fjord, naar han vogtede over Danmarks sydgrænse, og drøftede alle mulige ting mellem himmel og jord, selvfølgelig ogsaa dansk og tysk væsen, og atter saa jeg, at her talte og tænkte et menneske af sønderjydsdsk æt med et særlig oplyst sind. Vi blev de bedste venner og foretog mange cykelture sammen. Vi besøgte ogsaa vore andre slægtninge i Sønderjylland. Der var alle steder kun een mening om Sønderjyllands befrielse fra prøjsisk tryk. Saa begyndte jeg saa smaat at se med deres øjne, og jeg følte stadig mere, at vor landsdel Slesvig i enhver henseende kun var eet begreb. Der er selvsagt forskelligheder fra landskab til landskab, men taget i det hele er Slesvig dog et land, som ikke kan deles, og det er paa grund af dets oprindelse og landets og folkets udvikling en uløselig bestanddel af Danmark. Ja, jeg vidste det maaske bedst. Født og opdraget ved Sliens bredder havde jeg fra min første barndomstid oplevet, at Slien var en etnografisk skillelinje. Syd for Slien begyndte Holsten. Vi havde ingen forbindelse med folk fra landskabet Svans. Der var alt helt anderledes: indbyggernes væsen, sproget, byggemaade o. s. v. Saa kom jeg stadig mere **til** den overbevisning, at den grænse, der blev trukket i 1920, paa ingen maade var en naturlig grænse. Sli-Danevirke linjen tegnede sig tydelig. Nej, sproget skilte **os** ikke.

Men der gaves andre ting, som virkede endnu stærkere paa mig. Allerede som barn havde jeg stor interesse, for geografi. Særlig skaffede jeg *mig* nejtigt kendskab til vort landskab Angel, tegnede kort og landskaber. Jeg læste meget. Min fader ejede en rig skat af bøger, særlig litteratur om vor hjemstavns historie. Ofte strejfedes jeg ene omkring og lagde derved grunden til mit senere arbejde med min hjemstavns historie. Da jeg saa siden lærte dansk, blev jeg ogsaa læser af den danske bogsamling i Flensborghus. Men jeg kunde ikke nøjes med at læse, jeg vilde tage alt i øjesyn. Jeg opsporede de utallige fortidsminder, for eksempel gravpladserne ved Vedsted, Hjerpsted og paa Als. Der er kun faa runestene, men deres sprog er tydeligt dansk, hvadenten de staar nede i Slesvig eller oppe i Jylland. Jeg fulgte oksevejen helt oppe fra Haderslevvegnen over Immervadfaro, over Sønderjyllands landsting paa Urnehovedsletten med den vidunderlige udsigt, til Lyrskov hede, gennem det gamle Karlegat i Dannevirke og til sidst ind i »Fræs-lets« vide marker. Hvor tit har jeg ikke paa de mange historiske steder oplevet vort folks tusindaarige historie. Urnehoved, Sønderjyllands landsting, var gennem tusind aar tingstedet for Slesvigs tre sysler, Isted-, Ellum- og Barvedsysse. Her samledes hver maaned vore forfædres førere, raadslog i frit ordskifte med konger og hertuger. Nej, Slesvig var ikke delt. Nord-og Sydslesvig var eet og priste kongen af Danmark, som var lensherre over vort land.

Og saa var der kirkerne, mere end 200 landsbykirker, som jeg næsten alle har besøgt, fordi jeg vidste, at de — bortset fra runestenene — var de ældste historiske mindesmærker i vort land. Vor egen simple

landsbykirke havde over portalen kong Frederik V's navnetræk. Jeg spurgte engang som barn om, hvad det var for en konge. Ja, det var en dansk konge. Saa grublede jeg over, hvorfor en dansk konges navn kunde blive anbragt her paa en tysk kirkebygning. Hvad fortalte ikke disse for det meste tarvelige bygninger af raa eller tilhuggede kampesten med deres ganske vist ikke righoldige, men alligevel kunstnerisk værdifulde inventar! Der var nogle store kampestenkirker i Angel, som lignede dem i Nordslesvig, og der var teglstenskirker fra Valdemarstiden helt nede i Sydslesvig som f. eks. i Eggebæk eller Breklum. Hvor var saa skellet mellem nord og syd? Vel sporedes ogsaa en forskel. Nordslesvig har altid været mere religiøst indstillet. Her satte man stadig pris paa at holde sit guds-hus i orden og pynte dets indre til guds ære. Det er pietismens, iBrorsons og brødremenighedens aand, som havde fæstnet sig. Sydslesvig gled ind i tyskhedens aandsliv. Det kendte ikke noget til Grundtvigs værk og aand, det blev i kirkelige og religiøse forhold fattigere stillet, omend vi i kirkebygningerne sporer, at ogsaa Sydslesvig havde en umiskendelig tilknytning til Norden.

Fremdeles granskede jeg bondekulturen, byggemaaden, folkets sæd og skik, som Claus Eskildsen skriver om i sin grænselære. Alle fornuftige mennesker maa indse, at her taler utvetydige kendemærker om Slesvigs enhed og tilhørsforhold til Danmark.

Ja, jeg elsker mit land, og ikke mindst for dets landskabelige ynde. Der findes vel næppe en med særlig naturskønhed udstyret plet mellem Kongeaa og Ejder, hvor jeg ikke har nydt vor hjemstavns mageløse skønhed, hvadenten det drejer sig om det yndige landskab i øst, midtlandets vide sletter og flade bakker eller marskens grønne marker.

Og jeg besøgte de historiske steder med deres minder om vort folks skæbne gennem tusind aar, først og fremmest Dybbøl Banke. Hvor mange gange har jeg ikke hvilet paa kongeskansens vold. Her skete hin april dag 1864 en tung afgørelse, Danmark maatte bukke under for en 'overmagt. Aldrig før 1864 havde Sønderjylland været tysk eller prøjsisk. Nu gled det ind i Prøjsens haarde jernhaand. Utallige gange stod jeg ved Sankelmarks mindesmærker og strejfede over Isted hede, jeg besøgte Bov, Mysunde, og hvilket ry staar der ikke om Dannevirkes volde fra den fjerneste fortid lige op til vore dage. Gang paa gang, naar jeg paa gravmælerne læste de fremmedtonende navne fra Østrig og Brandenburg, ankede jeg over, at disse mennesker havde kæmpet i vort land og sat livet til for en uretfærdig sag.

En varm sommerdag i høsttiden stod jeg ved et markled i Sundeved. Rug- og hvedemarkernes svære aks rørte sig ikke. Det var blikstille, og heden rugede over en stor bondegaard nede i dalsænkningen. Nøire-mølle! Her fødtes en mand, som var Sønderjyllands største i dette aarhundrede. Tyskerne kaldte ham fcr-ræder, men denne bagvaskelse kan ikke rokke ved den kendsgerning, at han elskede sin hjemstavn overmaade og gav alle sine kræfter for at befri sit land og fremme dets velfærd. Det var i min nationalpolitiske

omvendelse et betydningsfuldt øjeblik, da jeg stod her ved et markled og saa ned paa H. P. Hanssens hjemsted.

I 1921 døde min far. I hans skrivebord fandtes en bunke haandskrifter, som blandt andet indeholdt en smuk skildring af hans forældres liv og gerning. Det gav anledning til mine slægtsforskninger, som jeg aar efter aar dyrkede med stadig større iver. Jeg opdagede, at vor slægt, baade paa fars og mors side, i alle de aarhundreder, jeg formaaede at gennemforske, var hjemmehørende i Slesvig, særlig i det nordlige Angel og i egnen omkring Tønder. Ogsaa ved disse granskninger opdagede jeg, at vort land i fordums tider altid havde været knyttet til Danmark.

Fra aar til aar førtes jeg tydeligere hen til den overbevisning, at vort folk og vort land oprindeligt var en bestanddel af Danmark og dets folk, og at Slesvig til trods for, at tysk aand stadig har virket sydfra og prøjsisk militærstyrke har udfoldet et haardt volds-regimente paa alle tænkelige omraader, ikke svigtede denne oprindelse. Jeg fik tit lejlighed til at prøve denne overbevisning paa en anskuelig maade. I mange aar tog jeg med min familie ned til Ditmarsken for at besøge en søster, som boede her. Som jeg var vant til, færdedes jeg ogsaa her rundt omkring, helt oppe fra Heide ned til marskerne ved Elben. Nej, hvor var dog alt forskelligt fra vor hjemstavn Slesvig. Her boede et stivsindet og svært tilgængeligt folk, her var ikke den aandelige bevægelighed som oppe i vort land, her var ingen dansk folkegrund at spore. Folk i Ditmarsken og Holsten er ganske anderledes end vi Slesvigere. Derom skriver Hedemann-Hespen, en holstensk adelsmand med rige kundskaber om vort lands historie og dets kulturelle udvikling, i sin bog »Die herzog-tümer Schleswig-Holstein und die neuzeit«; Slesvig er et land for sig, et land med et betydeligt aandsliv . . . Holsten et næsten saksisk land med ringe frisisk og meget sydelbisk islæt og med det i Slesvig ukendte Vender-blod; Slesvig i sit brede grundlag anglo-frisisk, aandeligt mere sart og inderligt end det mere djærve broderland.« Naar jeg citerer disse udtalelser af en tysk historiker, sker det, fordi den nævnte bog har haft stor indflydelse paa mit sindelagsskifte. Ganske vist er Hedemann-Hespen en tysk »Slesvig-Holstener«, men han er samtidig en hadefuld modstander af Prøj-eens voldspolitik over for vort land siden 1964. Der er flere bøger, jeg støttede mig til, naar det drejede sig om at fremme mine kundskaber om vort land og vort folk. Jeg nævner i første række: J. P. Trap: »Statistisk-topographisk beskrivelse af hertugdømmet Slesvig« (1864), og samme: »De sønderjydske landsdele«, udgivet af H. V. Clausen og M. Mackeprang 1929, A. D. Jørgensens »Fyrretyve Fortællinger«, »Sønderjydske Aarbøger«, forskellige historiske og kulturhistoriske skrifter rn. v. Men især maa jeg igen nævne Claus Eskildsens »Grænselære«.

I 1921 fik jeg en stilling som kontormedhjælper i en vinhandelsforretning i Flensborg, og nogle aar senere blev jeg forretningsfører her. Hin unge pige, som jeg talte om, giftede jeg mig med paa den anden aars-dag for Sønderjyllands befrielse, den 10. februar 1922. Saa kom en sydslesvigsk mand sammen med en nordslesvigsk kone, og vi to har aldrig fortrudt, at dette giftermal skete. Der fødtes to børn i vort ægteskab, en

pige og en dreng, som nu staar i en alder af 22 og 16 aar. Vi er altsaa alle sammen ægte Slesvigere af rod og blod.

Saa kom 1933. Forlængst stod jeg i politisk og aan-delig henseende med blikket rettet mod nord. Det nazistiske voldsregimente var mig forhadet lige fra begyndelsen. En dag, det var en af de utallige nazistiske festdage, stod der en mand i brunskjorte foran døren og spurgte barskt, hvorfor vi ikke vilde hejse hagekorsflaget. Nej, det kunde og vilde vi ikke. Hvorfor ikke, spurgte han igen. Fordi vi er dansksindede, lød svaret. Han gik. Nu frygtede vi, at der kunde ske noget; men der skete ingenting, og vi havde ro for denne sag. Det har aldrig ligget i min natur at sætte mig op mod en magt, som den enkelte er afmægtig overfor. Alligevel var det tunge aar, vi gik i møde. Vi maatte tie, bide teenderne sammen. I vort hus havde vi folk, som forfulgte os, fordi vi bekendte os til danskheden, men vi gav ingen anledning til indgreb i vor personlige frihed, om-end vi mange gange maatte indse, at det kunde ske hver time. Ikke mindst paa grund af min politiske overbevisning mistede jeg min stilling og maatte en kort tid nøjes med arbejdsløshedsunderstøttelse. I 1937. fik jeg saa ansættelse ved industri- og handelskammeret i Flensborg, hvor jeg den dag i dag er funktionær. Her stod jeg i den nazistiske tid helt alene med mit politiske sindelag, men jeg tav og fandt mig tilrette, saa godt jeg kunde. Jeg husker tydeligt den 9. april 1940. Tropperne marcherede hele dagen gennem Flensborgs gader. Ogsaa i vore kontorværelser var man helt optaget deraf, og mange var for det nazistiske volds-foretagende mod Danmark. Jeg sad stille paa min plads og tænkte i dyb medfølelse paa mine slægtninge derovre, ja, jeg sørgede over hele det danske folk, og jeg følte mig inderlig forbunden med dets skæbne.

Endelig kom befrielsens dag, og hvad siden skete i Sydslesvig, ved vi alle. Jeg staar midt i Sydslesvigsk Forenings arbejde, og vi haaber alle, den anden befrielsesdag maa komme. Hvis vi ikke kan magte det, saa stoler vi paa vore børn, som vokser op for Danmarks; sag. Maaske har Sydslesvig aldrig været udsat for saadan en fare, som truer os nu. I tidligere tid tyngede prøjsisk voldspolitik svært paa Slesvigs land og folk. Men vi var dog alle hjemmehørende i vort land og vidste, vi var uden fare for en folkelig opløsning og tilintetgørelse. Denne fare truer nu med at overvælde os. Prøjserne kom ved krigens slutning i store skarer til os og er nu lige saa mange som vi selv. Vi ser daglig disse ansigter, som er saa fremmede og minder os om den prøjsiske underofficer. Vi erkender, at disse mennesker har mistet deres hjem og lider under en tung skæbne. Men vi har en pligt over for os selv og vore børn, ethvert levende væsen har en selvopholdelsesdrift. Hvis vi ikke kan komme af med disse mennesker, saa er vi Sydslesvigere med tiden dømt til undergang. De trænger ind i hele vort samfundsliv. Det kan ikke forhindres, at ungdommen gifter sig indbyrdes. Det varer maaske kun et slægtled, saa er de herrer over os, og hvad det betyder, har den historiske udvikling vist, ikke mindst i vort land.

Og nu staar jeg ved slutningen af mine betragtninger. Jeg spørger: hvem søndenfra vil blive ved med at kalde mig en forrasder, hvem nordfra vil hævde, at jeg er blevet dansk for konjunkturernes skyld. Maaske svares der nu: Ja, med dig kan det være tilfredsstillende; du har gjort, hvad du kunde, for at overbevise dig selv om, at du som Sydslesviger er af dansk æt, men der er mange andre, hvis sindelagsskifte ikke berørte deres samvittighed. Der er ikke plads til her at forsvare disse mennesker. Lad mig kun anføre nogle ord, som jeg læste i dag i »Flensborg Avis«. Under overskriften »Efter naturens lov« skriver førstelærer H. K. Kristensen, Lunde: »Bevægelsen i Sydslesvig er ikke unaturlig, tværtimod. Danskheden bryder frem med naturlovens nødvendighed. Det danske anlægs-præg har ligget gemt i Sydslesvigernes kromosomer, men de ydre kaar har været saa uheldige for danskheden, at den i lang tid ikke er kommet til udfoldelse eller er blevet til forvredet pur. Nu er kaarene ændrede. Den tidligere ødelæggende indflydelse har tabt i kraft. Mildere strømninger kommer fra nord. Derfor bryder de danske anlæg igennem.«

Hvis en stor del af det danske folk endnu ikke er overbevist om ægtheden af vort sindelagsskifte, saa beder vi om, at man ser paa vore børn. Hør kun, hvordan vore børn allerede nu synger de danske sange, som om de for længe siden har været fortrolige med det danske folks bløde og yndige viser.

Ja, Sydslesvig er vaagnet, og med en lille tidssvarende rettelse af et lille talord synger vi nu Holstein-Rathlous vise:

*»Det land den tyske nceve haardt knuger i sit tag, men hundred tusind gæve dog staar for Danmarks sag.
Hvor Uffe riget værged og Thyra bygged værn, har Dansken end sig bjerget trods Tyskens blod og jern.«*
Flensborg, den 23. maj 1947.